

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Petra Mikeše a soudců Milana Podhrázkého a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalovanému: **Okresní soud v Jindřichově Hradci**, se sídlem Klášterská 123/II, Jindřichův Hradec, o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalovaného, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 6. 2021, čj. 61 A 23/2021-3,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) se u Krajského soudu v Českých Budějovicích domáhá ochrany proti nečinnosti žalovaného při poskytování informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Současně požádal, aby jej soud osvobodil od soudních poplatků, a navrhl, aby mu byl ustanoven zástupce z řad advokátů.

[2] Krajský soud shora označeným usnesením osvobození od soudních poplatků stěžovateli nepřiznal. Ze skutečností uvedených stěžovatelem totiž nevyplývá, že by informace požadované po žalovaném měly mít jakýkoliv vztah k podstatným okolnostem jeho života. Spor je vyvolán pouze zájmem stěžovatele o veřejné záležitosti a o fungování veřejných institucí. V takovém případě je na něm, aby náklady spojené s řízením nesl sám.

Kvůli nesplnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků rovněž stěžovateli neustanovil zástupce pro řízení o žalobě.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Stěžovatel napadl usnesení krajského soudu kasační stížností, podle jejího obsahu z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

[4] Namítá, že se dlouhodobě zabývá legislativou v oblasti veřejné správy a samosprávy. Krajský soud bezdůvodně odmítnul přístup stěžovatele k soudnímu projednání žaloby tím, že mu nepřiznal osvobození od soudních poplatků a neustanovil zástupce. Rozhodovací činnost krajského soudu je nezákonná, diskriminační, porušuje principy právního státu a je despektem k vězněným osobám, zvláště se zdravotním postižením. Navrhl současně, aby Nejvyšší správní soud přikázal věc k projednání a rozhodnutí jinému senátu krajského soudu.

[5] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost a dospěl k závěru, že není důvodná.

[7] Stěžovatel nesouhlasí s rozhodnutím krajského soudu o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a o návrhu na ustanovení zástupce.

[8] Podle § 36 odst. 3 věty první s. ř. s. platí, že *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků.*

[9] Podle § 35 odst. 10 věty první před středníkem dále platí, že *navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.*

[10] Z rozsudku NSS ze dne 26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS, na který přílehavě odkázal krajský soud, vyplývá, že „[i] když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastníkovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímě, účastníkovu majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastníkovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“.

[11] V posuzované věci se stěžovatel domáhá ochrany proti nečinnosti žalovaného ve věci žádosti o poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Ve

pokračování

spisu krajského soudu není dotčena žádost stěžovatele o poskytnutí informací založena. Nicméně jak uvedl krajský soud v bodě 6 napadeného usnesení, z žaloby nevyplývá, že by požadované informace měly mít jakýkoliv vztah k podstatným okolnostem stěžovatelova života. Ten tento závěr krajského soudu v kasační stížnosti nijak nespornuje. Je proto namístě vycházet z toho, že se jedná o spor vyvolaný zájmem stěžovatele o veřejné záležitosti a o fungování veřejných institucí. Tomu odpovídá žalobní tvrzení stěžovatele, dle kterého se *„dlouhodobě zabývá systémem veřejné správy, proto požádal žalovanou v souladu se zák. č. 106/1999 Sb. v platném znění o poskytnutí informací, což je ústavně zaručené politické právo žalobce.“*

[12] Jak již Nejvyšší správní soud opakovaně uvedl (viz např. rozsudky ze dne 17. 5. 2021, čj. 3 As 109/2021-15, ze dne 20. 5. 2021, čj. 4 As 114/2021-21, ze dne 28. 5. 2021, čj. 5 As 112/2021-19, ze dne 1. 7. 2021, čj. 9 As 127/2021-13, nebo ze dne 28. 7. 2021, čj. 8 As 209/2021-14), stěžovatel má plné právo vést tyto spory, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit. Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle své libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namístě, aby soudní řízení vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně. Takovou povahu však nyní vedené řízení nemá. Jelikož stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (například tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor Nejvyššího správního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je správné, aby stěžovatel vedl soudní řízení s vědomím jeho nákladů a aby uhradil soudní poplatek (rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2012, čj. 6 As 14/2012-11).

[13] Vzhledem k tomu, že se nyní posuzovaná žádost stěžovatele o informace netýká podstatných okolností jeho životní sféry (tj. jeho majetku, životních podmínek apod.), respektive stěžovatel tento závěr krajského soudu nijak nespornuje, a že vede neúměrný počet obdobných sporů vyvolaných jeho neobvyklým zájmem o veřejné záležitosti, nedošlo postupem krajského soudu k nepřipustnému zásahu do stěžovatelova ústavního práva na přístup k soudu. Napadené usnesení není rovněž diskriminační a ani z něj neplyne jakýkoliv despekt krajského soudu k vězněným osobám se zdravotním postižením, jak tvrdí stěžovatel. Krajský soud totiž nezpochybil, že stěžovatel může být nemajetný, a to ať už ze zdravotních či jiných důvodů, v souladu s rozsudkem NSS sp. zn. 7 As 101/2011 však dospěl k závěru, že samotná nemajetnost nemusí vždy vyústit v osvobození od soudních poplatků.

[14] Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval např. ve výše zmíněném rozsudku sp. zn. 4 As 114/2021, *„výše uvedené závěry neomezují stěžovatele, ani pokud jde o možnost vedení podobných sporů v budoucnu. Správní soudy se totiž musí nadále zabývat každou případnou žádostí stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a posuzovat konkrétní okolnosti jednotlivých případů. Stěžovatel jistě může podávat žádosti o informace dle zákona o svobodném přístupu k informacím a následně vést v těchto věcech soudní spory způsobem, jakým doposud činí, nemělo by se tak ovšem dít zcela neomezeně na útraty státního rozpočtu (srov. výše citovaný rozsudek NSS sp. zn. 8 As 22/2010)“.*

[15] Nejvyšší správní soud shledal rovněž výrok o neustanovení zástupce stěžovateli správným. Stěžovatel nejenže nesplnil předpoklady pro osvobození od soudních poplatků jakožto nezbytnou podmínku pro ustanovení zástupce, ale, jak rovněž konstatoval krajský soud, ustanovení zástupce není ani nezbytně třeba k ochraně jeho práv v řízení před krajským soudem (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Nejvyššímu správnímu soudu je totiž z úřední činnosti známo, že stěžovatel je bývalým advokátem, tudíž má vzdělání v oboru práva, které je podmínkou pro výkon advokacie. Zastoupení advokátem proto v jeho případě není ani potřebné.

[16] K návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému senátu krajského soudu Nejvyšší správní soud uvádí, že soudní řád správní (na rozdíl od občanského soudního řádu) v § 9 umožňuje přikázání věci toliko jinému soudu, nikoli jinému soudci, potažmo jinému senátu téhož soudu. Z povahy věci proto Nejvyšší správní soud k tomuto návrhu přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzené zmatečnosti soudního řízení spočívající v tom, že v něm pro svou podjatost rozhodovali vyloučení soudci.

[17] Z kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel spatřuje důvod podjatosti v procesním postupu soudců (senátu) v řízení a v jejich rozhodování. To však podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. nemůže být důvodem k vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci (usnesení NSS ze dne 18. 6. 2003, čj. Nao 25/2003-47, č. 283/2004 Sb. NSS). Tato námitka proto není důvodná.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Ze shora uvedených důvodů proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[19] Nejvyšší správní soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, kterému by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 17. září 2021

Petr Mikeš
předseda senátu